

Ustanova patra Stanislava Škrabca

Škrabčeva domačija v Hrovači je rojstna hiša patra Stanislava Škrabca (1844-1918), enega najpomembnejših jezikoslovcev – slovenistov 19. stoletja, utemeljitelja slovenskega modernege pravorečja. Ustanova patra Stanislava Škrabca je bila ustanovljena leta 2003 z namenom vzpodbujanja znanstvenega dela na področju slovenskega knjižnega jezika. Spodbuja mlade k študiju in raziskovanju slovenskega jezika, ter nekaterim frančiškanskim študentom omogoča podiplomsko delo. Janez Škrabec je njen soustanovitelj in eden glavnih mecenov. Doslej je bilo podeljenih že 29 štipendij; jezikovni nagradi sta prejela akademik prof. dr. Jože Toporišič in Janko Moder.

»Vlaganje v kulturo ni miloščina, je naložba. Ena osnovnih težav slovenske družbe je, da se bojimo biti dobri ljudje. Kdor je dober človek, dobi nalepko luzerja.«

JANEZ ŠKRABEC, direktor podjetja Riko

France Prešeren - največji genij kar smo jih imeli Slovenci

✉ Slobodan Jovič
 📍 Aljoša Korenčan
 ↘ intervju tudi na www.vaskanal.com

Škrabčeva domačija je na nek način vaša osebna izkaznica. Se lahko predstavite, prosim?

Vedno rad gradim na tradiciji – na tistem, kar že obstaja. Imel sem veliko srečo, da sem potomec patra Stanislava Škrabca, ki je bil največji jezikoslovec 19. stoletja. Po dedoval sem hišo v Hrovačini pri Ribnici, v kateri se je rodil. V tej hiši v zadnjih 50-ih letih ni živel nihče, zato so vsi predmeti na srečo avtentično ohranjeni, nič ni uničenega. Vrhunski slovenski mojstri, konzervatorji in restavradorji, so hišo in celotno posestvo prenovili, pri tem pa sledili zgodovinskemu in kulturnemu izročilu. Po nekaj letih sem se odločil, da obnovimo še ostale spremljajoče objekte: kozolec, skedenj, kaščo, svinjak...

Danes je domačija zaključena celota, ki ima vsebinsko. Je stičišče za družabna srečanja, kulturni center ne samo za Ribnico tudi za širno Slovenijo, saj se pri nas vedno kaj dogaja. Prevladujejo seveda kulturni dogodki. Našemu podjetju služi kot referenčni prostor in protokolarni objekt, tu sprejemamo najvidnejše goste. Poudariti želim, da je domačija del naše poslovne zgodbe.

Moja vizija je, da prednost Evrope vidim v kulturni tradiciji, ki jo imamo. Ko po domačiji popeljem goste, dam našim izdelkom in storitvam novo dimenzijo. S t.i. kulturno komponento naši izdelki dobivajo večjo dodano vrednost. Vso zgodbo delamo pod budnim očesom prof. etnologije Janeza Bogataja. Moja prizadevanja so prebudila tudi vaščane; ustanovili so vaško etnološko društvo, ki je v vasi tvorec bogatega in raznovrstnega družabnega življenja.

Kdo vam je vcepil to ljubezen do kulture? Kulturni duh v vas je tako živ in dejaven.

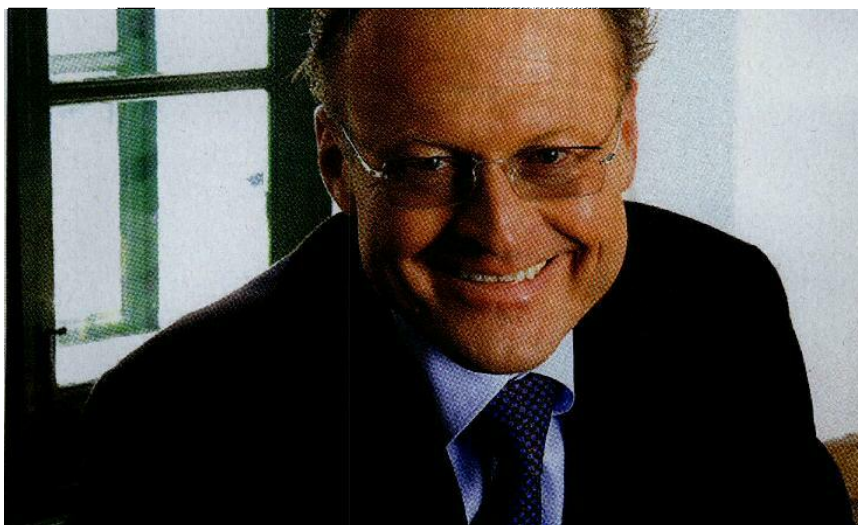
Težko bi izpostavil samo eno ime, ta pečat v meni je splet okoliščin, ki me spremljajo vseskozi v življenju. Svojo mladost sem preživel na potovanjih, izpostavil bi potovanje po ZDA, star sem bil komaj 18 let. Obiskal sem mesto Williamsburg, ki je v celoti konzervirano in spremenjeno v muzej ter po doživlja življenje izpred sto let.

To mesto je namo naredilo velik vtis. Leta 1993 sem spremljal volilno kampanjo ruskega politika Jegorja Gajdarja, ki je potomec znanega ruskega pisatelja. Srečanje z novinarji je pripravil v njegovi rojstni hiši – ta poteza me je zelo prevzela. Za moj kulturni pulz je zelo pomembno obdobje, ki sem ga preživel v Brezicah pri mojem dedku, ki je bil znan zdravnik in velik ljubitelj kulture.

Prijateljval je z impresionisti, z znanimi slovenskimi kiparji, imel je veliko knjig, seveda pa v vili, v kateri je živel, ni manjkalo stilnega pohištva. Vse to je botrovalo, da se je vame vcepil in ostal ta čut za kulturo in njene dejavnosti. Po vseh teh izkušnjah danes prepoznavam, da kultura ni poraba, ampak je še kako pomemben proizvodni faktor vsake ekonomije. Zelo me je razveselilo, ko sem ne dolgo nazaj zasledil, da je Evropska unija že analizirala, koliko k družbenemu produktu prispeva kultura. To spoznanje me resnično radosti, veseli me, da to prepoznavamo tudi pri nas. Ta premik v razmišljanju bo pozitivno prispeval k samozavesti kulturnikov, nam ekonomistom pa pripomogel, da bomo v kulturi prepoznali resnične možnosti partnerstva.

Med gospodarstveniki veljate za ambasadorja kulture v Sloveniji. Vam to godi?

Bil bi neiskren, če bi odgovoril nikalno. Priznam, godi mi in sem počaščen. Prepričan sem, da bodo čez sto let vsi pozabili s čim sem se ukvarjal, kako sem služil denar. Kdo še danes ve, kdo je bil Tretjakov in kaj je počel? Vsi pa poznajo Tretjakovsko galerijo. Škrabčeva domačija bo ostala in po njej se me bodo spominjali.

Bojimo se biti dobri ljudje

»Vlaganje v kulturo ni miloščina, je naložba. Ena osnovnih težav slovenske družbe je, da se bojimo biti dobri ljudje. Kdor je dober človek, dobi nalepko luserja. Te misli je v enem od intervjujev izrekel Janez Škrabec, prvi mož Rika iz Ribnice, ki je dober človek. Kulturniki bi zanj takoj dali roko v ogenj. Na sodoben način nadaljuje petstoletno tradicijo svojih rojakov Ribničanov, ki so ideje in suho robo prodajali po vsem svetu. Znanje in veljava, pridobljena v pestri poslovni karieri, mu omogočata, da ideje tudi sam uspešno prodaja. Največ posluje v Rusiji, Rikove hiše pa postajajo uspešnica v Veliki Britaniji. Je svetovljan, tip poslovneža, ki je nenehno v akciji, saj je z doma dobrih dvesto dni v letu. Rad ima lepe in drage stvari, česar ne zanika. Ponosen je na svoj čut za lepoto in eleganco. Je zelo prijeten sogovornik, na vprašanja odgovarja dinamično, odgovori so jasni in premišljeni. Med gospodarstveniki velja za ambasadorja kulture, saj posle uspešno prepleta z vlaganji v kulturo. Streljaj iz Ribnice je še nedavno neznano vasico Hrovača uveljavil na evropskem kulturnem zemljevidu. Rojstno hišo prastrica Stanislava Škrabca, priznanega jezikoslovca, je spremenil v zasebno muzejsko zbirko in središče, kjer se odvijajo številne kulturne zvrsti. Zaljubljen je v Moskvo, tja velikokrat potuje zasebno; obisk kulturnih dogodkov mu da zagon za nove podvige. Z ženo Sonjo, uspešno podjetnico in lastnico studia za zdravo življenje, živita v Ljubljani, vendar Janez izkoristi vsak trenutek, da obiše svoj rojstni kraj. Pogovarjala sva se v idilični kmečki izbi Škrabčeve domačije, nekaj dni pred kulturnim praznikom; večji del kramljanja se je sukal bližajočemu se dnevu primerno.

■ Vedno in povsod ponosno poveste da ste iz Ribnice, iz dežele suhe robe. Zakaj se vam to zdi pomembno?

Zame je zelo pomembno, da ima podjetnik korenine in krila. Korenine simbolizirajo identiteto, človek se mora zavedati od kod izvira. Najvažnejše je, da znaš vse, kar ti je bilo ob rojstvu na nek način podarjeno, tudi oplemeniti in nadgraditi v času svoje-

ga življenja. Res pa je, da so samo korenine odločno premalo. Človek mora imeti krila, mora združiti željo in znanje ter poleteti v globalni svet.

■ V poslovnem svetu ste zelo vplivni, zlasti dobre zveze imate v Rusiji?

No, to do neke mere drži, vendar sta moja vzornika, kako poslovati v Rusiji, Jože Co-

larič, prvi mož Krke, ki je znal, od kar je prevzel njeno vodenje, nadgraditi in okrepiti položaj Krke in Tatjana Fink, prva dama Trima, ki je iz tega podjetja naredila pravi čudež. Želim pa poudariti, da Rusija danes postaja globalni trg s svetovnimi poslovnimi navadami, kjer vlada velika konkurenca. V času centralno planskega sistema, kjer se je na enem mestu odredjalo, kaj bodo Rusi kupovali, je bilo pomembno, da si imel v tej hierarhiji prave zveze, saj so posamezniki odločali o vsem. Danes temu še zdaleč ni več tako, ti časi so minili, takšna pričakovanja so čisto pretirana.

■ Že zelo zgodaj ste ugotovili, tako poslovno kot zasebno, da je domače ognjišče premajhno in da je potrebno kreniti v svet. Kdo vam je vcepil to svetovljanstvo?

Moj oče je bil direktor v socialističnih časih, vendar je bil zelo tržno usmerjen. Nikoli ni računal na pomoč iz državnih jaslji. Če si tako vzgojen, se hitro naučiš, da se lahko zaneseš le nase in da je slovenski trg odločno premajhen. Podjetja kot npr. Gorenje, Krka, Trimo, Sava, paradni konji našega gospodarstva, to zelo dobro vedo. Riko v lanskem letu v Sloveniji ni zaslužil niti evra, vso našo prodajo smo realizirali na tujih trgih: v Rusiji, Belorusiji, Ukrajini, Makedoniji... Hoditi po svetu in prodajati, je imperativ vsakega slovenskega poslovneža. Nenazadnje – v meni se pretaka suhorobarska kri, Ribničani so že pred petsto leti hodili od doma in svojo robo izvažali in prodajali po vsem svetu.

■ V Ljubljani ste v sodelovanju z Gorenjem in Trimom postavili sodoben dizajn center. Kaj ste s to naložbo pridobili?

Všeč mi je, da sem združil moči z dvema managerjema (Franjo Bobinac Gorenje, Tatjana Fink Trimo op.p.), ki vodita podjetji, kjer tako kot mi, veliko vlagajo v razvoj dizajna in oblikovanja izdelkov. Vsi trije se namreč zavedamo, da je izgled nekega izdelka v njegovi promocijski zgodbi ključnega pomena. Po drugi strani pa je tudi v tej zgodbi zaznati podjetniško priložnost. Riko bo v prihodnje rešitve, ki jih bo nudil dizajn center, vključeval v svoje okolju prijazne hiše. Po dolgoletnih izkušnjah smo prišli do spoznanja, da si naši kupci želijo hišo, ki je v celoti dizajnirana.

■ Letošnje leto je volilno, jeseni bodo parlamentarne volitve. Vas mika aktiven vstop v politiko?

Trenutno so vse moje ambicije povezane s podjetniškimi izzivi v mojem podjetju. Politika je poklic, sam pri ljudeh cenim profesionalnost. Praksa minulih let kaže,

Stran / Page: 16

Doseg / Reach: 42000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 1511 cm2

4 / 4

»Nenazadnje se v meni pretaka suhorobarska kri, Ribničani so že pred petsto leti hodili od doma in svojo robo izvažali in prodajali po vsem svetu.«

da uspešnim managerjem ni težko zaiti v politiko in, kot je dejal nekdanji minister za gospodarstvo Metod Dragonja, je večina managerjev v politiki razočaranih. V politiki je odločanje drugačno, ne moreš si nadejati pomoči kot v poslovnem svetu. Malo kateremu gospodarstveniku je dano, da politiko zapusti častno. Čeprav se zarečenega kruha največ poje, me vstop v politiko ne zanima.

■ **Prvi letošnji mesec je pri nas zaznamoval t.i. stavkovni sindrom. Sindikati in delavci so bili zelo glasni, stavka je dolgo visela v zraku. Je delavska glasnost odmevala tudi v Riku?**

Na ljudi ne gledam kot na strošek, ampak kot na naložbo. Rikovi delavci so v primerjavi z ostalimi bistveno bolj plačani. Do se-

daj se še ni zgodilo, da bi delavci od mene zahtevali višjo plačo. Srečo imam, da smo uspešni in želim ta uspeh deliti z njimi, saj so tudi oni tvorec tega uspeha. Zavedam se, da brez motiviranih ljudi, brez ljudi, ki imajo rešene eksistenčne probleme, brez ljudi, ki čutijo, da imajo možnost izobraževanja, potovanja in neke vrste svobodo, mi ne bi bili uspešni kot smo.

■ **Veliko pozornosti namenjate izgledu, tako vašem osebnem, kot prostoru v katerem delujete. Zakaj se vam to zdi pomembno?**

Vaša ugotovitev je pravilna. Meni je oblika izredno pomembna, to kulturo estetike prepozna vedno več ljudi. Naj pojasnim na primeru: darilo ne moreš dati iz rok kar tako, poleg vsebine je še pomembneje,

kako je zavito in aranžirano. Rad imam lepe stvari in da, sem esteta.

■ **Ste častni konzul Kraljevine Maroko; vas je pri tej odločitvi vodila poslovna žilica ali je v ozadju kaj drugega?**

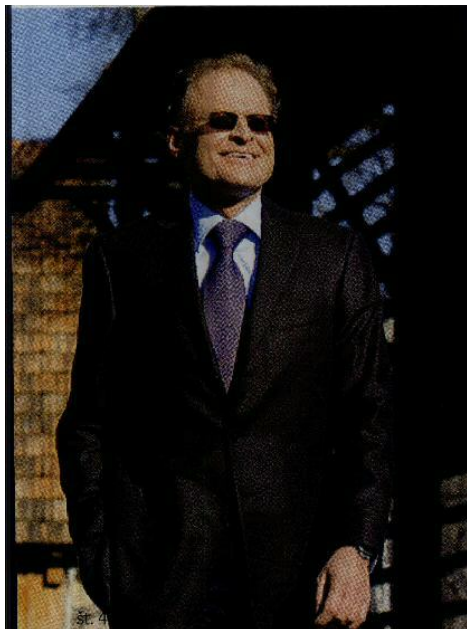
V Maroku nimam nikakršnih poslovnih zvez, tako da mi s tega vidika ta častni naziv ne prinaša veliko. Mi je pa pomembno, da na ta način ohranjam stik z arabskim svetom in se soočam z bogato islamsko kulturo. S to častno funkcijo se mi odpira nov svet, nova spoznanja, nove dimenzije, ki se mi sicer ne bi.

■ **Pravijo, da sodite med najvplivnejše Slovence. Vas to obremenjuje?**

(smeh..op.p.) Če pogledate nekatere zadnje raziskave in lestvice, ki jih objavljajo časopisi pri nas, to ne drži. Ne bom rekel, da živim skromno, trdim pa, da moramo biti javno izpostavljeni ljudje vzgled ostalim in zato imamo veliko večjo odgovornost.

■ **Ta zapis bo luč sveta zagledal dan pred slovenskim kulturnim praznikom. Kako, kot velik podpornik in ljubitelj kulture, praznik doživljate sami?**

Vesel sem, da je Miljenko Licul med prejemniki Prešernove nagrade, prvič je to laskavo nagrado prejel dizajner. Ponosen sem, ker je prav on avtor celostne podobe Škrabčeve domačije. Po drugi strani me žalosti, da praznujemo slovenski kulturni praznik osmega februarja, na dan Prešernove smrti in ne tretjega decembra, na dan rojstva našega največjega pesnika. Prepričan sem, da je France Prešeren največji genij, kar smo jih imeli Slovenci. Njegove pesmi me nadvse navdihujejo.

»Malo kateremu gospodarstveniku je dano, da politiko zapusti častno. Čeprav se zarečenega kruha največ poje, me vstop v politiko ne zanima.«